

Zadłużenie Sektora Finansów Publicznych*

IV kw/2003

1. Państwowy Dług Publiczny (PDP) na koniec 2003 roku wyniósł **408.640,5 mln zł**, a **powiększony o przewidywane wypłaty z tytułu gwarancji i poręczeń udzielonych przez podmioty należące do sektora finansów publicznych – 420.049,9 mln zł**. Wyrażony w relacji do Produktu Krajowego Brutto (814 698,1 mln zł) wyniósł odpowiednio **50,2% oraz 51,6%** (tablica 1). W stosunku do końca roku 2002 PDP wzrósł o 56.029,9 mln zł, tj. o 15,9%.

2. Na kwotę zadłużenia sektora finansów publicznych po wyeliminowaniu przepływów finansowych pomiędzy podmiotami należącymi do tego sektora (tj. po konsolidacji) złożyło się (tablica 5):

- zadłużenie sektora rządowego 392.089,5 mln zł (95,9% długu ogółem);
- zadłużenie sektora samorządowego 16.551,0 mln zł (4,1% długu ogółem).

3. Wzrost długu sektora finansów publicznych wynikał przede wszystkim ze zwiększenia się zadłużenia sektora rządowego (o 53.537,4 mln zł, tj. o 15,8%). Wśród podmiotów należących do tego sektora największy przyrost długu odnotowano w przypadku Skarbu Państwa, ZUS i zarządzanych przez niego funduszy oraz samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej (SPZOZ). Ponadto znaczący był również wzrost zadłużenia sektora samorządowego (o 2.492,5 mln zł, tj. o 17,7%), głównie w wyniku zadłużania się jednostek samorządu terytorialnego oraz samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej.

W przypadku Skarbu Państwa do najważniejszych czynników wpływających na wzrost poziomu długu w 2003 r. o 51.761,4 mln zł (po konsolidacji w ramach sektora finansów publicznych), należy zaliczyć:

- konieczność sfinansowania wysokiego deficytu budżetowego, który wyniósł 37,04 mld zł, przy niższych (2,96 mld zł) od zakładanych wpływów z prywatyzacji (7,40 mld zł). Potrzeby pożyczkowe budżetu państwa w 2003 r. były finansowane przede wszystkim krajowymi skarbowymi papierami wartościowymi (29,87 mld zł wg wartości nominalnej);
- różnice kursowe (przyrost długu o 11,66 mld zł);
- zaciągnięcie kredytów bankowych przez Fundusz Pracy (przyrost długu o 1,30 mld zł)
- rozpoczęta w grudniu 2003 r. operację konwersji przejmowanych przez Skarb Państwa zobowiązań ZUS, z tytułu zaległych składek wobec OFE, na obligacje rynkowe (wzrost długu z tego tytułu w SPW wyniósł 0,39 mld zł);
- waloryzacja nominalnej wartości rekompensat (przyrost długu 0,15 mld zł);
- kapitalizacja odsetek (przyrost długu o 0,10 mld zł).

W przypadku zadłużenia pozostałych podmiotów sektora finansów publicznych istotne znaczenie miały następujące czynniki:

- wzrost zadłużenia ZUS oraz zarządzanych funduszy o 2,21 mld zł (po konsolidacji w ramach sektora finansów publicznych);
- konieczność finansowania deficytów (w przypadku JST łączny deficyt ukształtował się na poziomie 1,81 mld zł);
- zwiększenie zadłużenia SPZOZ o 0,72 mld zł (po konsolidacji w ramach sektora finansów publicznych);
- zwiększenie zadłużenia Agencji Rynku Rolnego o 0,25 mld zł (po konsolidacji w ramach sektora finansów publicznych);

4. Na koniec 2003 roku:

1) dług krajowy sektora finansów publicznych po konsolidacji wyniósł:

- wg kryterium miejsca emisji 280.083,1 mln zł (jego udział w długu ogółem spadł z 69,1% na koniec grudnia 2002 r. do 68,5%) (tablica 2),
- wg kryterium rezydenta 242.916,6 mln zł (tj. 59,4% długu ogółem – spadek z 60,8% na koniec IV kwartału 2002 r.) (tablica 3).

2) dług zagraniczny podmiotów tego sektora ukształtował się na następującym poziomie:

- wg kryterium miejsca emisji 128.557,4 mln zł (jego udział w długu ogółem wzrósł z 30,9% na koniec roku 2002 do 31,5%);
- wg kryterium rezydenta 165.723,9 mln zł (tj. 40,6% długu ogółem - wzrost z 39,2% na koniec grudnia 2002 r.).

5. Zadłużenie sektora finansów publicznych przed konsolidacją na koniec 2003 roku wyniosło **415.910,0 mln zł** (Tablica 4), w tym:

- zadłużenie sektora rządowego 394.109,1 mln zł (94,8% długu ogółem);
- zadłużenie sektora samorządowego 21.800,9 mln zł (5,2% długu ogółem).

6. Różnice w poziomie zadłużenia sektora finansów publicznych przed konsolidacją a długiem tego sektora po wyeliminowaniu przepływów finansowych wynikały przede wszystkim z:

- zaciągnięcia przez JST zobowiązań wobec podmiotów sektora finansów publicznych w wysokości 3,48 mld zł, w tym 1,80 mld zł wobec sektora rządowego i 1,68 mld zł wobec innych jednostek sektora samorządowego;
- zaciągnięcia przez pozostałe podmioty zobowiązań w sektorze finansów publicznych w wysokości 3,36 mld zł, w tym 2,86 mld zł wobec sektora rządowego i 0,50 mld zł wobec sektora samorządowego.

* Dane za grudzień 2003 r. są danymi wstępnymi. Dane za poprzednie okresy zostały skorygowane.

Tablica 1. Informacja o zadłużeniu w relacji do PKB

	2001		2002		2003	
	Kwota (mln zł)	Relacja do PKB	Kwota (mln zł)	Relacja do PKB	Kwota (mln zł)	Relacja do PKB
Dług Skarbu Państwa	283.938,2	37,3%	327.904,2	42,0%	378.943,8	46,5%
Dług Skarbu Państwa powiększony o przewidywane wypłaty z tytułu poręczeń i gwarancji udzielonych przez Skarb Państwa	293.274,8	38,6%	339.960,0	43,5%	390.281,0	47,9%
Państwowy dług publiczny	302.107,4	39,7%	352.610,6	45,1%	408.640,5	50,2%
Państwowy dług publiczny powiększony o kwotę przewidywanych wypłat z tytułu poręczeń i gwarancji udzielonych przez podmioty sektora finansów publicznych	311.603,5	41,0%	364.734,5	46,7%	420.049,9	51,6%
Dług sektora General Government wg UE*	279.145,5	36,7%	321.335,2	41,1%	369.694,8	45,4%
PKB**	760.595,3		781.112,4		814.698,1	

* General Government (GG) - sektor instytucji rządowych i samorządowych zgodnie z ESA'95

** wartości PKB ogłoszone przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego w dniu 12 maja 2004 r.

Tablica 2. Zadłużenie sektora finansów publicznych po konsolidacji wg kryterium miejsca emisji (wg nominalu, mln zł)

Wyszczególnienie	XII 2002	struktura XII 2002	VI 2003	XII 2003	struktura XII 2003	zmiana XII 2003 - VI 2003		zmiana XII 2003 - XII 2002	
						w mln zł	w %	w mln zł	w %
Dług sektora finansów publicznych	352.610,6	100,0%	388.928,4	408.640,5	100,0%	19.712,2	5,1%	56.029,9	15,9%
Dług krajowy	243.528,0	69,1%	269.466,3	280.083,1	68,5%	10.616,8	3,9%	36.555,1	15,0%
1. Dług z tytułu papierów wartościowych	213.562,1	60,6%	240.437,7	248.271,6	60,8%	7.833,9	3,3%	34.709,6	16,3%
2. Dług z tytułu pożyczek i kredytów	14.855,2	4,2%	14.610,5	19.548,4	4,8%	4.938,0	33,8%	4.693,3	31,6%
3. Pozostały dług sektora finansów publicznych	15.110,8	4,3%	14.418,1	12.263,0	3,0%	-2.155,1	-14,9%	-2.847,8	-18,8%
Dług zagraniczny	109.082,5	30,9%	119.462,0	128.557,4	31,5%	9.095,4	7,6%	19.474,9	17,9%
1. Dług z tytułu papierów wartościowych	29.330,7	8,3%	36.644,1	44.430,8	10,9%	7.786,7	21,2%	15.100,1	51,5%
2. Dług z tytułu pożyczek i kredytów	79.725,1	22,6%	82.794,0	84.094,8	20,6%	1.300,8	1,6%	4.369,7	5,5%
3. Pozostały dług sektora finansów publicznych	26,8	0,0%	23,9	31,8	0,0%	7,9	32,9%	5,1	18,9%

Tablica 3. Zadłużenie sektora finansów publicznych po konsolidacji wg kryterium rezydenta (wg nominalu, mln zł)

Wyszczególnienie	XII 2002	struktura XII 2002	VI 2003	XII 2003	struktura XII 2003	zmiana XII 2003 - VI 2003		zmiana XII 2003 - XII 2002	
						w mln zł	w %	w mln zł	w %
Dług sektora finansów publicznych	352.610,6	100,0%	388.928,4	408.640,5	100,0%	19.712,2	5,1%	56.029,9	15,9%
Dług krajowy	214.509,2	60,8%	234.647,2	242.916,6	59,4%	8.269,5	3,5%	28.407,5	13,2%
1. Dług z tytułu papierów wartościowych	184.573,9	52,3%	205.663,9	211.232,4	51,7%	5.568,5	2,7%	26.658,6	14,4%
2. Dług z tytułu pożyczek i kredytów	14.855,2	4,2%	14.610,5	19.548,4	4,8%	4.938,0	33,8%	4.693,3	31,6%
3. Pozostały dług sektora finansów publicznych	15.080,2	4,3%	14.372,9	12.135,8	3,0%	-2.237,0	-15,6%	-2.944,3	-19,5%
Dług zagraniczny	138.101,4	39,2%	154.281,2	165.723,9	40,6%	11.442,7	7,4%	27.622,5	20,0%
1. Dług z tytułu papierów wartościowych	58.318,9	16,5%	71.418,0	81.470,1	19,9%	10.052,1	14,1%	23.151,2	39,7%
2. Dług z tytułu pożyczek i kredytów	79.725,1	22,6%	82.794,0	84.094,8	20,6%	1.300,8	1,6%	4.369,7	5,5%
3. Pozostały dług sektora finansów publicznych	57,4	0,0%	69,2	159,0	0,0%	89,8	129,8%	101,6	177,0%

Tablica 4. Zadłużenie sektora finansów publicznych - przed konsolidacją, według nominalu (w mln zł)

WYSZCZEGÓLNIENIE	XII 2002	struktura XII 2002	VI 2003	XII 2003	struktura XII 2003	zmiana XII 2003 - VI 2003		zmiana XII 2003 - XII 2002	
						w mln zł	w %	w mln zł	w %
Zadłużenie sektora finansów publicznych	365.482,5	100,0%	395.537,0	415.910,0	100,0%	20.373,0	5,2%	50.427,5	13,8%
1. Zadłużenie sektora rządowego	346.996,6	94,9%	376.457,0	394.109,1	94,8%	17.652,1	4,7%	47.112,5	13,6%
1.1. Zadłużenie Skarbu Państwa	327.904,2	89,7%	362.634,5	378.943,8	91,1%	16.309,3	4,5%	51.039,7	15,6%
1.1.1. Zadłużenie krajowe Skarbu Państwa	219.347,0	60,0%	243.793,0	251.165,9	60,4%	7.372,8	3,0%	31.818,9	14,5%
1.1.2. Zadłużenie zagraniczne Skarbu Państwa	108.557,2	29,7%	118.841,5	127.777,9	30,7%	8.936,5	7,5%	19.220,8	17,7%
1.2. Pozostałe zadłużenie sektora rządowego w tym:	19.092,4	5,2%	13.822,5	15.165,3	3,6%	1.342,8	9,7%	-3.927,2	-20,6%
ZUS i zarządzane przez ZUS fundusze	15.014,6	4,1%	9.932,2	11.225,4	2,7%	1.293,2	13,0%	-3.789,2	-25,2%
Narodowy Fundusz Zdrowia *	1.284,1	0,4%	1.137,2	1.047,1	0,3%	-90,1	-7,9%	-237,0	-18,5%
Państwowe fundusze celowe z osobowością prawną	339,2	0,1%	137,1	95,4	0,0%	-41,8	-30,5%	-243,8	-71,9%
Państwowe szkoły wyższe	244,0	0,1%	184,7	192,6	0,0%	7,8	4,2%	-51,5	-21,1%
Jednostki badawczo-rozwojowe	329,1	0,1%	318,9	293,5	0,1%	-25,4	-8,0%	-35,5	-10,8%
Samodzielne publiczne zakłady opieki zdrowotnej	542,9	0,1%	678,6	721,1	0,2%	42,5	6,3%	178,2	32,8%
Państwowe instytucje kultury	6,3	0,0%	4,4	7,1	0,0%	2,8	63,4%	0,9	13,8%
PAN i tworzone przez PAN jednostki organizacyjne	13,9	0,0%	15,4	19,0	0,0%	3,6	23,4%	5,1	36,6%
Pozostałe państwowe osoby prawne utworzone na podst. odrębnych ustaw...	1.318,3	0,4%	1.414,0	1.564,1	0,4%	150,1	10,6%	245,8	18,6%
2. Zadłużenie sektora samorządowego	18.485,9	5,1%	19.080,0	21.800,9	5,2%	2.720,9	14,3%	3.315,0	17,9%
2.1. Zadłużenie jednostek samorządu terytorialnego	15.358,4	4,2%	15.201,8	17.276,8	4,2%	2.075,1	13,7%	1.918,5	12,5%
2.1.1. Zadłużenie krajowe	14.872,6	4,1%	14.614,8	16.542,0	4,0%	1.927,2	13,2%	1.669,4	11,2%
Dług z tytułu papierów wartościowych	2.241,2	0,6%	2.277,3	2.654,3	0,6%	377,0	16,6%	413,1	18,4%
Dług z tytułu kredytów i pożyczek	11.891,5	3,3%	11.483,2	13.214,4	3,2%	1.731,2	15,1%	1.322,9	11,1%
Pozostałe zadłużenie	740,0	0,2%	854,4	673,3	0,2%	-181,0	-21,2%	-66,6	-9,0%
2.1.2. Zadłużenie zagraniczne	485,8	0,1%	586,9	734,8	0,2%	147,9	25,2%	249,0	51,3%
Dług z tytułu papierów wartościowych	139,8	0,0%	154,6	163,5	0,0%	8,8	5,7%	23,7	17,0%
Dług z tytułu kredytów i pożyczek	346,0	0,1%	432,3	571,3	0,1%	139,1	32,2%	225,4	65,1%
Pozostałe zadłużenie	0,0	0,0%	0,0	0,0	0,0%	0,0	-100,0%	0,0	-
2.2. Pozostałe zadłużenie sektora samorządowego	3.127,5	0,9%	3.878,2	4.524,0	1,1%	645,8	16,7%	1.396,5	44,7%
Samorządowe fundusze celowe z osobowością prawną	35,6	0,0%	39,2	38,5	0,0%	-0,7	-1,7%	3,0	8,3%
Samodzielne publiczne zakłady opieki zdrowotnej	3.002,9	0,8%	3.753,2	4.413,3	1,1%	660,1	17,6%	1.410,4	47,0%
Samorządowe instytucje kultury	58,1	0,0%	56,4	45,3	0,0%	-11,1	-19,6%	-12,7	-21,9%
Samorządowe osoby prawne utworzone na podst. odrębnych ustaw...	31,0	0,0%	29,4	26,9	0,0%	-2,5	-8,6%	-4,1	-13,2%

* Na mocy ustawy z dnia 23 I 2003 r. o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia (Dz. U. z dnia 17 III 2003 r., Nr 45, poz. 391, z póź. zm.) z dniem 1 IV 2003 r. Kasy Chorych zostały zastąpione przez Narodowy Fundusz Zdrowia

Tablica 5. Zadłużenie sektora finansów publicznych - po konsolidacji, według nominalu (w mln zł)

WYSZCZEGÓLNIENIE	XII 2002	struktura XII 2002	VI 2003	XII 2003	struktura XII 2003	zmiana		zmiana	
						XII 2003 - VI 2003 w mln zł	w %	XII 2003 -XII 2002 w mln zł	w %
Zadłużenie sektora finansów publicznych	352.610,6	100,0%	388.928,4	408.640,5	100,0%	19.712,2	5,1%	56.029,9	15,9%
1. Zadłużenie sektora rządowego	338.552,1	96,0%	374.389,1	392.089,5	95,9%	17.700,4	4,7%	53.537,4	15,8%
1.1. Zadłużenie Skarbu Państwa	326.750,2	92,7%	361.868,3	378.511,7	92,6%	16.643,4	4,6%	51.761,4	15,8%
1.1.1. Zadłużenie krajowe Skarbu Państwa	218.193,1	61,9%	243.026,8	250.733,7	61,4%	7.706,9	3,2%	32.540,6	14,9%
1.1.2. Zadłużenie zagraniczne Skarbu Państwa	108.557,2	30,8%	118.841,5	127.777,9	31,3%	8.936,5	7,5%	19.220,8	17,7%
1.2. Pozostałe zadłużenie sektora rządowego w tym:	11.801,9	3,3%	12.520,8	13.577,9	3,3%	1.057,0	8,4%	1.776,0	15,0%
ZUS i zarządzane przez ZUS fundusze	9.014,6	2,6%	9.932,2	11.225,4	2,7%	1.293,2	13,0%	2.210,8	24,5%
Narodowy Fundusz Zdrowia *	289,7	0,1%	159,5	152,2	0,0%	-7,3	-4,6%	-137,5	-47,5%
Pozostałe państwowe fundusze celowe z osobowością prawną	339,2	0,1%	137,1	95,4	0,0%	-41,8	-30,5%	-243,8	-71,9%
Państwowe szkoły wyższe	216,1	0,1%	164,5	169,4	0,0%	4,9	3,0%	-46,8	-21,6%
Jednostki badawczo-rozwojowe	207,1	0,1%	215,2	182,1	0,0%	-33,1	-15,4%	-25,0	-12,1%
Samodzielne publiczne zakłady opieki zdrowotnej	420,1	0,1%	496,0	496,5	0,1%	0,5	0,1%	76,5	18,2%
Państwowe instytucje kultury	2,9	0,0%	1,7	2,8	0,0%	1,1	65,4%	-0,1	-2,4%
PAN i tworzone przez PAN jednostki organizacyjne	5,7	0,0%	8,1	8,3	0,0%	0,2	2,4%	2,6	45,9%
Pozostałe państwowe osoby prawne utworzone na podst. odrębnych ustaw...	1.306,5	0,4%	1.406,4	1.245,8	0,3%	-160,6	-11,4%	-60,8	-4,7%
2. Zadłużenie sektora samorządowego	14.058,5	4,0%	14.539,3	16.551,0	4,1%	2.011,7	13,8%	2.492,5	17,7%
2.1. Zadłużenie jednostek samorządu terytorialnego	12.002,3	3,4%	12.051,7	13.797,9	3,4%	1.746,2	14,5%	1.795,6	15,0%
2.1.1. Zadłużenie krajowe	11.516,5	3,3%	11.464,7	13.063,1	3,2%	1.598,4	13,9%	1.546,6	13,4%
Dług z tytułu papierów wartościowych	2.231,3	0,6%	2.268,1	2.635,4	0,6%	367,2	16,2%	404,1	18,1%
Dług z tytułu kredytów i pożyczek	8.778,3	2,5%	8.581,3	9.937,8	2,4%	1.356,6	15,8%	1.159,5	13,2%
Pozostałe zadłużenie	506,9	0,1%	615,4	489,9	0,1%	-125,5	-20,4%	-17,0	-3,4%
2.1.2. Zadłużenie zagraniczne	485,8	0,1%	586,9	734,8	0,2%	147,9	25,2%	249,0	51,3%
Dług z tytułu papierów wartościowych	139,8	0,0%	154,6	163,5	0,0%	8,8	5,7%	23,7	17,0%
Dług z tytułu kredytów i pożyczek	346,0	0,1%	432,3	571,3	0,1%	139,1	32,2%	225,4	65,1%
Pozostałe zadłużenie	0,0	0,0%	0,0	0,0	0,0%	0,0	-	0,0	-
2.2. Pozostałe zadłużenie sektora samorządowego	2.056,2	0,6%	2.487,6	2.753,1	0,7%	265,5	10,7%	696,9	33,9%
Samorządowe fundusze celowe z osobowością prawną	5,4	0,0%	3,3	0,0	0,0%	-3,2	-98,5%	-5,3	-99,1%
Samodzielne publiczne zakłady opieki zdrowotnej	1.989,1	0,6%	2.428,6	2.707,1	0,7%	278,5	11,5%	718,0	36,1%
Samorządowe instytucje kultury	32,9	0,0%	28,9	20,2	0,0%	-8,7	-30,2%	-12,7	-38,7%
Samorządowe osoby prawne utworzone na podst. odrębnych ustaw...	28,7	0,0%	26,8	25,7	0,0%	-1,1	-3,9%	-3,0	-10,6%

* Na mocy ustawy z dnia 23 I 2003 r. o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia (Dz. U. z dnia 17 III 2003 r., Nr 45, poz. 391, z póź. zm.) z dniem 1 IV 2003 r. Kasy Chorych zostały zastąpione przez Narodowy Fundusz Zdrowia

Ministerstwo Finansów, Departament Długu Publicznego

Opracowanie:

Zespół wydziału Ewidencji i Metodologii Długu Publicznego oraz

Współpracy z Instytucjami Międzynarodowymi w składzie:

Maurycy Michalski, naczelnik wydziału tel.: (022) 694 52 70

Marta Oskiera, specjalista tel.: (022) 694 46 26

Damian Brzuszek, referendarz tel.: (022) 694 53 95

Akceptacja:

Arkadiusz Kamiński, Dyrektor Departamentu tel. (022) 694 50 00

Anna Suszyńska, Zastępca Dyrektora Departamentu tel. (022) 694 50 00

e-mail: imię.nazwisko@mofnet.gov.pl